DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS DE Melancholia Hypochondriaca.

QUAM,

Præſide Deo Opt. Max.

Ex auctoritate Magnifici D. Rectoris,

D. STEPHANI LE MOYNE, S.S. Theol. D. Ejuſdemque Facultatis in Inclytâ Acad. Lugd. Bat. Profeſſoris Ordinarii, Eccleſiaſtæ facundiſſimi,

NEC NON

Ampliſſimi Senatûs Academici Conſenſu, & Almæ Facultatis Medicæ Decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS

Summiſque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis ritè ac legitimè capiendis,

Publico examini ſubjicit

STATIUS JOACHIM HANNIEL, Luneburgenſis.

A. D. Iunii, loco, horiſque conſuetis.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud Viduam & Hæredes JOHANNIS ELSEVIRII, Academiæ Typograph.

CIϽ IϽC LXXVII.

Nobiliſſimo, Excellentiſſimo, & Clariſſimo
V I R O,

D. GOTHOFREDO MELM,

Med. & Phil. Doctori, Illuſtriſſimi Principis Neoburgici Conſiliario, Archiatro, & Inſpectori Mineralium: Patrono & Fautori ſuo ſemper honorando,

Ad gratum animum conteſtandum, hanc Diſputationem Inauguralem

Conſecravit

STATIUS JOACHIM HANNIEL,
Author.

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

Melancholia Hypochondriaca.

Quam utilis & æſtimabilis ſit facultas Rationalis ex ipſius depravatione ſatis clarè elucet; Ratiocinatio enim eſt ſingulare donum Creatoris, quâ homines præ omnibus aliis animalibus ſunt præditi; ab iiſdemque differunt, eſtque nobiliſſimum ac præcipuum hominis attributum, male miſereque ergo ſe habet, cui non eſt Ratio ſalva.

THESIS I.

Hæc nunc facultas Rationalis in noſtro propoſito affectu læditur, dum nempe phantaſma & in imaginatio depravatur, de tali depravatione rationis ſit noſtrum Thema; Antequam verò rem ipſam aggrediamur, *Nomen* clarius enucleabimus.

II.

Nomen hujus affectus eſt compoſitum, quia & affectum deſignat compoſitum, Melancholia enim poteſt eſſe per ſe & eſſentialiter vel per accidens & conſenſum, & ſub hac ſpetie recenſetur & noſter affectus nempè *Melancholia* quæ vocatur *Hypochondriaca*, quia humor melancolicus p. n. qui eſt materia peccans & cauſa morbi; in hypochondriis continetur, meritò exinde hoc cognomen: *hypochondriaca*; Melancholiæ tribuitur, cujus affectus compoſiti *definitionem* ergo ſequenti modo dabimus.

III.

Melancholia Hypochondriaca: eſt Delirium ſeu depravatio imagina-

tionis vel phantaſiæ per intervalla afficiens, ex inquinatione Spirituum animalium per humores melancholicos p. n. in hypochondriis ortos, productum. Subjectum; quoad morbum ipſum, eſt cerebrum cum ſpiritibus, ratione vero cauſarum (ſed latè ſumptum) ſunt hypochondria, & in iſtis contenta quædam viſcera, ſtrictè vero eſt diſcernendum inter viſcera hypochondriorum: principalia enim hunc humorem ſuppeditantia, ad cerebrum & ſpiritus obtenebrandos ſunt: *Prancreas & Lien*.

IV.

Differentia in hoc morbo hæc eſt obſervanda; quod non in omni affectu hypochondriaco ſit adjuncta melancholia, non ſemper enim melancholia oritur è malo hypochondriaco, hoc enim ſe latius extendit, ſæpiſſimè enim adſunt vitia in hypochondriis abſque tamen melancholia; accuratius ergo eſt perſcrutandum, quo in loco vel viſcere propriè generetur humor iſte melancholicus p. n. de quo infra, ubi de loco continente, agetur.

V.

Poſtquam de *Nomine*, *Subjecto*, & *Differentia* breviſſimè egimus, & cauſas proponemus.

Cauſa nunc *proxima* & *immediata*; eſt: Spiritus inquinatus, phantaſiam depravans, ex qua ſæpe etiam ſequitur depravatio rationis.

Cauſæ mediatæ & efficientes ſunt: Vapores acidi & putridi, ex ſucco pancreatico nimis auſtero, ſeu melancholia p. n. in partibus hypochondriorum generata, elevati & ſpiritus animales perturbantes, & obtenebrantes; Per partes vero hypochondriorum non intelliguntur omnes hypochondriorum contentæ; ſed ſolum ea viſcera, in quibus maximè humor melancholicus generatur, quæ putamus eſſe Pancreas & Lienem. Veteres quidem ſoli Lieni omnem adſcripſerunt cauſam in generanda melancholia p. n. ex quâ evenirent deliria melancholica, ſed quia ſæpiſſimè in talibus affectibus obſervantur ructus acidi, & vapores âûſteri, tum in diligentiori obſervatione anatomica in pancreate acidus ſuccus eſt inventus; ad efferveſcentiam opem ſuam præſtans, non inique infertur: iſtum ſuccum, quando fit acidior aut auſterior vitioſos & melancholicos generare humores quibus mala diſpoſitio lienis adnumerari poteſt, dum enim in illo ſanguinis exaltatio, non recte peragitur, fit ut in ejus parenchymate multi vitioſi cumulentur humo-

res,

res, qui melancholiæ cauſam ſuppeditant; Dicitur quoque in Definitione: Delirium non continuum, ſed per intervalla afficiens quando enim humores iſti vitioſi ſunt conſumpti nulli quoque dantur vapores vitioſi & conſequenter nulla inquinatio ſpirituum & melancholia; donec novi generantur humores, & inde accidit, quod tales hypochondriaci nonnunquam inopinatè abſque præcedente cauſa manifeſta in mœſtitiam & mœrorem incidant.

VI.

Cauſa Antecedens poteſt eſſe: debilis concoctio ventriculi, apertum enim, errores ex concoctione prima non facile in ſecunda corrigi poſſe, ad hujus quoque humoris generationem opem ferunt ea quæ craſſum dant ſuccum ac acidum generant humorem, his enim ſuccus pancreaticus fit acidior quam requiritur, indeque humorem profert peccantem. Idem & accidit lieni, dum hoc viſcus in rectificando Sanguine eſt occupatum; crudo craſſo humore vel ſanguine obruitur, ita ut eo debilitetur, & ſcopum ſuum in rectificatione non aſſequatur, ſed in ſuo parenchymate melancholicos colligit humores ex quibus conſequenter provenit pravus ac melancholicus ſanguis ad inquinationem ſpirituum aptus.

VII.

Locum nunc *generationis* vel ſuſtentationis hujus humoris putamus, eſſe plerumque latus ſiniſtrum, continens lienem & inteſtinum, in quo ſuccus pancreaticus effervescit vitioſè cum bile ac pituita, quæ partes affectæ propriè in hoc affectu melancholico dicuntur, plures quidem partes continent hypochondria, quæ etiam affici queunt, ut enim obſtructiones in aliis viſceribus adeſſe poſſunt, ſed & has abſque melancholia contingere; apertum eſt, non autem eſt noſtra opinio, quod hæ partes prædictæ nempe pancreas & lien ſolæ in melancholia hypochondriaca affectæ ſint, ſed & una in cæteris viſceribus obſtructiones adeſſe queunt, quibus hic morbus augeri poteſt; generationem vero melancholiæ, in pancreate & liene ſtatuimus.

VIII.

Viam per quam prædicti vapores melancholiam excitantes feruntur ad cerebrum nonnulli ſtatuunt eſſe œſophagum, per quem mediante ventriculo halitus ad caput tendunt, probabilius mihi vero videtur, per venas ex liene; facile enim per venam portam in cavam tranſire poteſt, unà cum ſanguine humor melancholicus, &

ex pancreate ſuccus ille acidior & magis auſterus in inteſtina ac exinde in venas lacteas ac ductum chyliferum cor ingredi, ubi uterque humor vitians, ſanguinem & ſpiritus inde generandos inquinat.

IX.

Cauſis prædictis abſolutis ſequuntur *Cauſæ Naturales*, *Nonnaturales*, & *Præternaturales*.

Naturales Cauſæ ſunt Temperamentum frigidum & ſiccum, vel humor melancholicus & diſpoſitio hæreditaria & prona ad melancholiam.

Nonnaturales ſunt: Illegitimus ſex rerum nonnaturalium uſus, quarum primo occurrit: *Aër*, qui ſi nebuloſus, humidus ac fœtidus per inſpirationem ſanguinem, humores ac ſpiritus animales inquinat & ita melancholiæ anſam præbet.

Secundo peccat *Cibus ac potus*; omnis enim cibus difficilis concoctionis & pravi ſucci, ſuppeditat melancholiæ materiam, ut caro bubula, ſuilla, ſalita ac fumo indurata, omnes piſces ſalſi ac paludoſi, ſimiliter & aves aquatiles, ut & legumina flatus parientia, ut piſa, fabæ braſſica & ſimilia, nec non lacticinia & præſertim caſeus, ac vina auſtera & non defæcata ut & talis cereviſia eſt pernicioſa, præſertim acida quæ ſanguinem reliquoſque humores vitioſos dant, & ad melancholiam diſponunt.

Tertio peccat inſolitus *motus & quies*, quando nempè non juſto tempore fiant; in omnibus enim attendendum, ne coctio depravetur, quæ per nimium præſertim poſt menſam motum facile perturbari poteſt, dum exinde coctio & fermentatio debilitatur, ſed hoc de vehemente motu dictum, moderatus enim nullum adfert damnum. Et nimia *quies* ad hunc morbum viam parit, dum nempe per continuam vitam ſedentariam, obſtructionibus hypochondriorum datur anſa, circulatioque ſanguinis & virtus expellendi retardatur; ſpiritus generantur torpidi, cumulatur pituita, & ſanguis redditur acidior. *Quartò* nocet *ſomnus* inordinatus, quando nempe ſtatim poſt cibum inſtituitur, aut modum excedat, non minus nocent vigiliæ, ſi nimiæ adſunt, cor enim & cerebrum exſiccant, ſpiritus conſumunt, & ſic melancholico delirio occaſionem præbent.

Quintò quædam animi pathemata præſertim quæ ſubito ac inopinatò fiunt; hunc morbum accelerant; ſpiritus enim facile turbant

bant ac vitiant, unaquæque enim ſubita alteratio, ut in irâ terrore vel mœſtitia apparet, facilè producit palpitationem cordis, animique perturbationem, ac ſæpe inde ortam melancholiam hypochondriacam.

Sextò peccant *Excreta & Retenta*, niſi juſto tempore excernantur; nimia enim detentione generantur fulginoſi vapores, qui exſurgunt & ſpiritus vitiant. Excretio quoque nimis ſubita, copioſa & inordinata in hoc morbo producendo non parum facit, dum corpus eâ nimis exhauritur, ſpiritus debilitantur, ac humores acriores redduntur.

X.

Cauſæ demum *præternaturales* ſunt: Intemperies frigida & ſicca, humores melancholici p. n. cumulati, ſæpeque morbi diuturni, viſcera in hypochondrio ac humores vitiantes, unde ſæpe poſt morbos profligatos remanet melancholia hypochondriaca, quibus merito addantur obſtructiones hypochondriorum, & præſertim partium, ad melancholiam generandam facientium.

XI.

De peractis *Cauſis* ad *ſigna*, perluſtranda nos conferemus.

Quorum primo occurrunt *Diagnoſtica*, quæ nempe ſtatum præſentem alicujus hoc morbo laborantis patefaciunt, & ſunt plerumque ſequentia: Delirium abſque febre cum timore ac mœſtitiâ, non tamen continuum, ſed per intervalla recurrens, quando nempè humores melancholici ſunt conſumpti, & ita vapores vitioſi non exoriuntur; ſæpiſſime enim ægri ſatis ſunt hilares; iiſque, dum iterum eſt collecta materia peccans, de novo affliguntur; ægri ſibi ſemper terribilia & periculoſa imaginantur, metuuntque ſine cauſa, & quia imaginatio eſt læſa, & ſpiritus ſunt tenebricoſi, judicium quoque depravatur, ut ita de rebus perverſa judicent.

Externa ſequentia habet melancholicus ſigna: plerumque colore eſt fuſcus, macilentus, niger, hirſutus, taciturnus, timidus, ſolitudinem amans fugitque ſodalitatem. Interdum quoque Diabolus ſe immeſcet melancholiæ, quod ex eo patet dum afflicti ignotis linguis loquuntur, & talia ſæpe proferunt, quæ antea ignorabant, quod Cacodæmon in illis Dei permiſſione efficit, & ad nullam naturalem cauſam referri poteſt, quod tamen raro in melancholia per conſenſum, quandoque verò in melancholia per eſſentiam evenire ſolet: ratione humoris acidi ex pancreate in inteſtina influentis & cum bile malè efferveſcentis, ſentiunt ægri vehementes eru-

ctationes,

ctationes, acidos vapores vel halitus flatulentos, non raro quoque in ſiniſtro latere punctiones, pulſus eſt plerumque parvus, tardus vel rarus, niſi alius morbus aut paſſiones ipſi adjunctæ fuerint, ob craſſitudinem ſanguinis inſomnia habent terribilia & valde anxia.

XII.

Prognoſtica: quando hoc malum recens & nondum inveteratum, facilè ſæpè curatur, victus enim bonus, qui purum dat ſanguinem, multum prodeſſe poteſt; melancholia enim per conſenſum facilius curatur, quam per eſſentiam. Levior quoque eſt morbus dum ratio adhuc libera, difficilior verò eâ læſâ; Melancolicis & nephriticis hæmorrhoides ſupervenientes bonæ ſunt: *Hippocr. aph.* 11. *ſect.* 6. & ſequenti aphoriſmo: Inſanis ſi varices vel hæmorrhoides ſupervenerint inſaniæ fit ſolutio.

Si quoque diu durat melancholia per conſenſum, tandem in melancholiam per eſſentiam degenerat, dum totus ſanguis vitiatur, ipſique ſpiritus animales ac ſæpe in maniam abit quando nempe bilis vitioſa humori melancholico ſe admiſcet: cujus mutationis ſunt ſigna, quod, qui antea fuit timidus & triſtis, jam fit audax & iracundus.

XIII.

Jam & ſignis conſpectis & *cura* eſt adjicienda, cujus indicatio fit: ut intentio habeatur ad aufferendas cauſas, quod nempe humor melancholicus primo præparetur & tunc educatur, & ſi delirium ſit vehemens, ad phlebotomiam eſt properandum, quia hoc & in omnibus deliriis ſalutare eſt remedium, multumque apud multos præſtitit; Vaporibus denique diſcuſſis & humoribus præparatis & eductis, obſtructiones in viſceribus ſunt aperiendæ, tandem cerebrum, ventriculus & alia principalia viſcera ſunt corroboranda, ne malum revertatur, Craſſi humores attenuandi, acidi auſteri temperandi & pituita viſcida ſi ſimul concurrat attenuanda.

XIV.

Curatio jam ex tribus fontibus in ſcholis Medicorum uſitatis eſt promenda, & ut ſecundum methodum medendi à lenientibus incipiendum, Clyſteres primò ſunt adhibendi, cavendum enim, ne fortibus purgantibus initio ante humorum præparationem, vitioſi ſucci magis irritentur; in quem uſum ſequens Clyſter adhiberi poteſt:

℞. Herb.

℞. Herb. quinque emoll. ana p. ij. ſem. aniſi, carui ana ℥iß. fl. cham. p. ij. prunor. no. x. Coq. in aq. pura in colatura ℔j. diſſolve elect. lenit. ℥j. mell. roſ. ℥iß. ol. chamomill. violar. ana ℥j. ſalis p. i. Miſce fiat Enema.

Lenientibus præmiſſis, ad emiſſionem ſanguinis progrediendum, quæ quandoque fieri poteſt in brachio, ſi vero patiens eſt aſſuetus fluxui hæmorrhoidum, harum apertio, ut & in obſtructione menſtrui fluxus, eſt promovenda, ex quibus optimum in melancholia dolenti accidere poteſt ſolatium, & præſertim, ſi ſimul adſit ſanguinis copia. Si ventriculus pituitoſis & viſcoſis vel aliis humoribus eſt gravatus, vomitorium conducet, ne iſti humores ad alias partes protrudantur, & obſtructiones in iis augeant, quod vomitorium ex antimonio vel alio appropriato confici queat.

XV.

Hiſce peractis ad præparationem materiæ peccantis eſt accedendum, quæ infringentibus acido-auſterum, & aperientibus perficitur, vitanda interim ſunt omnia acida & craſſiora, quia plerumque interna viſcera pancreas, lien & meſenterium iis ſunt repleta; nec non valde pituitoſa, obſtructionem enim augent, temperata ergo ſunt uſurpanda, quæ vim habent aperiendi & humectandi. Nec ad corrigendum acidum minima habeatur intentio, quia ut ſupra dictum, maxime iſte humor peccat; diligenter ideoque ſunt adhibenda ea, quæ infringunt acidum unaque aperiunt obſtructiones, in quem uſum ſequentia præſcribi poſſunt: Corallorum præparatorum utraque ſpecies, oculi cancrorum pp. chalybis limatura, antimonium Diaphoreticum, matres perlarum, margaritæ & omnes lapides pretioſi pp. item ſales omnes volatiles magnarum ſunt virium in aperiendis obſtructionibus & corrigendo acido, ad quam etiam pertinent claſſem ſequentes ſpiritus: ut Spiritus Salis armoniaci, ſpiritus tartari, cornu cervi, item tinctura corallorum martis aperitiva &c. Ex regno *vegetabili* ſequentia proſunt; ut Herb. Cetherach. fumaria, meliſſa, hepatica, bugloſſa, borrago, endivia, chamephitis, capillus veneris, cichorium, flores quatuor cordiales, ſem. 4. frigida majora & minora, cortices capparum, tamariſci, fraxini, citri; *Radices* quinque aperientes majores & minores, cichorii, ſchorzoneræ, helenii, polypodii, glycirhizæ &c. ex quibus pro rei neceſſitate & judicio Medici varia confici poſ-

 ſunt

ſunt remedia; ac prout hic vel ille humor peccat, diverſa inde ſunt ſumenda.

Ad præparandos humores poteſt eſſe ſequens formula:

℞. Herb. meliſſæ, fumariæ, ſcolopendriæ, bugloſſæ, chamedrios ana m. ſ. fl. 4. cord. ana p.j. cort. tamariſ. cappar. ana ʒij. Rad. cichor. polypod. ſcortzonn. Enulæ ana ℥ß. ſem. carui, fœniculi, petroſel. ana ʒj. Conſcindantur & contundantur omnia craſſo modo & affundatur aq. fontan. ℔iiij. coquatur ad conſumptionem quartæ partis, colaturæ adde ſyrupi de cichoro, fumariæ ana ℥j. Spiritus ſalis armon. ʒj. M. F. Apozema. De quo æger per diem ſumat ter ℥iij.

vel ℞. Aq. cichorii, borrag. ana ℥iß. tart. vitriolat. ℈j. ſyrup. de pomis. ℥ß. tinctura croci ʒß. Miſce fiat hauſtus, qui per aliquot dies hora matutina eſt continuandus.

XVI.

Non male quoque convenit, ut humores una præparentur & educantur, dum præparantia & purgantia ſimul adhibeantur, & hoc commode fieri poteſt per vinum aliquod medicatum: E. G.

℞. Herb. roriſmarin. meliſſ. borrag. ſerpilli ana M. S.
Fl. 4. cordial. ana p. ij. cort. rad. hellebor. nigri. pp. cappar. ana ʒiij. ſem. aniſi, fœnic. ana ʒj. fol. ſenæ elect. ℥j. Rad. Rhabarb. opt. ℥ß. agaric. troch. Gialap. ana ʒij. cinam. ʒj. limat. chalyb. ℥ß. oc. canc. pp. ʒij. crem. tart. ʒj. Omn. conſciſ. & contuſ. dentur ad Nodulum. Cui affundantur vini albi Rhenani ℔iiij. de quo æger ℥iij. hora matutinâ ſumat.

Inter horum præparantium uſum, conveniunt medicamenta, quæ reſpiciunt cor & cerebrum, qui confortentur & ſpiritus tam vitales quam animales refocillentur, in quem uſum ſequens Electuarium adhiberi poteſt.

℞. Conſer. Borrag. de carne Citri, violar. anthoſ. ana ℥ß. Spec. Diarrhod. abbat. Diatrion. ſantalon. ana. ʒß. Margarit. pp. ligni aloes. ana ℈j. coral. alb. & rub. pp. ana ℈j. confect. Alkerm. comp. ʒij. cum ſyrupo de pomis, fiat Electuarium, tegatur duplo folio auri, de hoc ſumat æger per vices quantitatem inſtar caſtaneæ.

XVII.

Humores ita præparati per purgantia expelli debent, cavendum tamen

tamen ne nimis fortia initio adhibeantur, quia iis materia nimis fortiter movetur, ac propter ambages inteſtinorum non tam repente ejici poſſunt humores vitioſi, ſequitur inde ut ſucci vitioſi ad penitiora propellantur viſcera, quo obſtructiones facile augeri poſſunt, quocirca leniora purgantia ſunt uſurpanda, quorum compoſitiones in Auguſtana pharmacopœiâ ſatis ſunt conſcriptæ ut. Pul. Senæ pp. Montagnanæ. pul. tartari criſtallini ſolutivus, pulvis ſolutivus de tribus: ex Electuariis ſequentia ut Diacatholicon; Diaſenæ, confectio hamech. Diaphœnicon. Lenitivum Florenzulæ; de Manna Alexandri, ex pillulis: Pill. de Tartaro Quercetani, pill. Indæ, de lapide lazuli Extract. helleb. nigri, quo vero magna conſideratione eſt utendum & in minori doſi; nunquam tamen ſolum ſed cum aliis mixtum. Ex his præſcriptis in quamlibet formam purgantia redigi queunt. In forma potionis poteſt eſſe ſequens.

℞ Fol. Senæ Elect, ℨij Rhabarb. opt. Rad. helleb. nigr. pp. ana ℨj. Sal. tartari ℈ſ infundantur in Aqua cichorii per noctem & poſt parvam ebullitionem coletur, in colatura ℥ij diſſolve Elect. Lenit. Sirup de cichorio cum Rhabarb. ana ℥ß. Aqua Cinam. ℥ij M. F. Hauſtus pro una vice mane ſumendus.

Cui vero magis placet forma pulveris, ſequens poteſt fieri.

℞ Pul. Senæ montagn. ℈j. Diagrid. ſulphur. gr: vI. tart. vitr. ℈j. Elæo ſachari. Citri ℈j. F. P. Cui forma boli arridet ſumere poteſt ſequentem. ℞ Elect. Lenit. ℥ß. pul. Senæ montag. ℨß. Crem. tartari ℈j. Cum ſacharo fiat bolus.

Sed plures præſcribere formulas neceſſitas non exigit, unusquiſque enim pro ægri conſtitutione formulas componere poteſt varias.

XVIII.

Evacuato tandem humore apertiſque viſceribus corroborantia requiruntur, quæ primario reſpiciunt Cor & cerebrum, ac partes in hypochondrio ſitas, ſed hoc ut jam dictum non ſolum in fine, ſed & præparantibus adjungi debent, quo citius caput & viſcera ad bonum temperamentum reducantur, ad eliciendum ſudorem interdum bezoartica cum antimonio diaphoretico ſunt bona, diuretica vero conſiſtunt in aperientibus & acidum plerumque corrigentibus, quorum uſum in omnibus fere recommendavimus.

Ad roborandum partes affectas.

℞ Conſervæ Flor. Anthos, borraginis, meliſſæ, violar. ana ℥j. Margarit. pp. hyacinth. pp. ana ℈j Confect. Alkerm. compl. ℨj.

 ſpet.

ſpec cordial. temperat. ʒj cum ſirupo citri
fiat Electuarium, partitis vicibus ſumendum.

vel ſequens. ℞ Spec: Lætificant. Galen. Diarrhod: Abbat. ana ʒj. Margarit. pp. ℈j. Eſſent. Citri, Ambræ ana ℈ß. ol. cinamom. citri ana gutt. ij. Sachari. ℥ij in aquâ borrag. diſſolut. & fiant lege artis morſelli, eodem modo uſurpandi.

In conſtitutione calida & ſicca optime convenit ſequens emulſio confortans.

℞ Sem. 4. frig. major. ana ʒj. amyg. dulc. ℥ß. Aq borrag. Roſar. cichor. ana ℥ij ex his fiat ſecundum artem Emulſio, cui adde margarit. pp. Schmarag. pp. ana ʒß. eſſent. citri Spirit. roſar. anna ʒj Sachari perlat. ʒij. julap. roſar. ℥ß. Miſce fiat Emulſio, de qua ante ſomnum ſumatur potiuncula. Tinctura corallorum ſummo cum fructu in his occaſionibus adhibetur, ſed hiſce ſufficiat & de pharmaceuticis, properamus ad fontem reſtantem nempe diæteticum.

XIX.

Sicuti enim in omnibus curationibus *Diæta* eſt obſervanda, ita & in hoc morbo diligentiſſimè obſervari debet, omnia enim medicamenta fruſtra adhibentur, niſi bona obſervetur diæta, ſedulò ergo vitentur omnes cauſæ, ex quibus hoc malum procedere poteſt, de quibus ſupra inter cauſas non naturales tractavimus, abſtinendum ideo ab omnibus alimentis craſſi & viſcoſi ſucci, & uſurpandi ſunt cibi boni ſucci & facilis concoctionis, ut caro gallinarum, vitulorum, agnorum & vervecum, inter piſces ſunt optimi lucius, perca, trutta & omnes Saxatiles, panis ſit albus, & probe coctus, potus optimus eſt vinum rhenanum ſed tenue inter quæ eligendum eſt moſellanum, deficiente vero vino, bibenda eſt cereviſia bene cocta & probe defecata, optima vero eſt convenientibus herbis ut: meliſſa, roſmarino & ſimilibus medicata, Acidulæ in aliquibus magnum præſtant commodum in aperiendis obſtructionibus viſcerum, idoque in hoc caſu quandoque ſunt adhibendæ, aut per ſe, aut vino diluendæ, mœſtitiæ & curæ valde ſunt pernicioſæ, maximè ideoque ſunt fugiendæ. Somnus ſi non ſponte, per media promoveri oportet, vigiliæ enim in hoc affectu ſunt magni incommodi, alvus ut reſpondeat & ſit laxa opera eſt danda.

Sed quia de omnibus breviter agere conſtitui, hæc pauca ſufficiant; Deus T. O. M. qui hucuſque tam praxi quam ſtudio meo benedixit, ipſe porro omnes meos labores dirigat ad ſui S. nominis gloriam, mei proximique Salutem.

CUI TRIUNO DEO SIT LAUS HONOR & GLORIA.